

Differentielle objektevihtesjimmie åarjelsaemien gielesne

NORD
universitet

NOERHTE
universiteete

www.nord.no

Differentielle objektevihtesjimmie åarjelsaemien gielesne

DOM – Differential Object Marking

Daan lohkehtimmien struktuvre

1. Aalkoe
2. DOM saemien gielese
3. DOM jeatja gieline
4. Mov goerehtimmie
5. Specificiteete
6. Illedahkh jih joekehtehteme
7. Iktedimmie

Vuesiehtimmie aalkoevisnie.

Mij dihete DOM?

(1) Læjsa aahkide damta.

Lisa grandmother:ACC P know:3s

'Lisa knows the grandmothers.' (that we just mentioned)

(2) Læjsa aahkah damta.

Lisa grandmother:NOM P know:3s

'Lisa knows grandmothers.' (in general)

DOM lidteraturvresne saemien gïelen bijre

- Bergsland (1994) tjaala orre jïh båries bïevnesi bijre. Nimhtie aaj Magga jïh Mattsson Magga (2012).

(3) Dah **maanah** utnieh.

they children:NOM P have:3p

'They have children.'

(4) **Maanide** gujht damtem.

child:ACC P PTCL know:1s

'I know the children.'

Objektets kasus i pluralis i sydlapskan

- Voestemes goerehtimmie: Wickman (1954)
- Idtji Wickman rikti systeemem dan daatasne gaavn. Dan åvteste tjaala:

Objektets kasus i pluralis i sydlapskan (1954)

”Det kan vara språkpsykologiskt intressant att undersöka sådana fall där språkbruket är vacklande, i syfte att försöka komma underfund med vilka orsaker som kan ligga bakom ett sådant förhållande. Om överraskande många sådana **systemvidriga företeelser** förekommer i ett språk, torde detta i de flesta fall bero på att språket befinner sig i ett labilt utvecklingsskede. I synnerhet ett språk som talas av ett litet antal personer och saknar litterär tradition eller ett normerande högspråk blir lättare utsatt för dylikt, framför allt om det är starkt utsatt för inflytanden utifrån.

Sydlapskan är ett sådant språk. Det är för närvarande väl snarast statt i utdöende; de flesta sydlappar torde numera tala svenska eller norska bättre än lapska och deras språk är uppbländat med skandinaviskt långods i stora mängder.”

(Wickman, 1954:9)

DOM lidteratuvresne saemien gieelen bijre

- Vaenie goerehtimmie DOM:en bijre åarjelsaemien gielesne.
- Grammatikhkegærjah vaenie buerkiestieh.
- Wickman tjaala dan objekten kaasush gelliengiertesne systeemem vuastede.
- Destie lierebe: definijte NP:h pråvhka ackusatijve gelliengiertem guedtedh. Indefinijte NP:h pråvhka nominatijvem guedtedh.

DOM jeatja gieline

- Bossong (1985) tjaala gieline bijre mah målsome objekth utnieh.
- Dennie lidteraturvresne jijnh goerehtimmieh DOM:n bijre, v.g. Persiske gieline (Karimi, 1999, 2003), Tyrkiske gieline (Enç, 1991) Hebreiske gieline (Danon, 2006).
- Vihkeles barkoe mij daan barkoem stuvreme lea Aissen (2002), guhte DOM giehtjede jih voejhkele tjielkestidh.
- Dah faktovrh mah DOM stuvrieh leah jis objekte definijte, animaate jih guktie dan nummere (Lidz, 2006).

Jeatjah gielh, vuesiehtimmie spaanske gïeleste: animaciteete

(5) compraron a un testigo.

bought to a witness

'They bought a witness.'

(6) Compraron (*a) una casa.

bought to a house

'They bought a house.'

(3) Dah **maanah** utnieh.

they child:NOM P have:3p

'They have children.'

(4) **Maanide** gujht damtem.

child:ACC P PTCL know:1s

'I know the children.'

Inanimaate objekte åarjelsaemien gielesne

(7) Dah **bijlh** utnieh.

they car:NOM P have:3p

'They have cars.'

(8) **Bijlide** gujht vuajnam.

car:ACC P PTCL see:1s

'I see the cars.'

Dïhte definijte hierarkije

- Aissen (2002) voejhkele generaliseeredh jih raajterem tseegkie DOM:se.

Definijte hierakije: Pronomen > Nommh > Definite NP > Indefinijte specifijke NP > Indefinijte ovspecifijke NP

Animaate raajtere: Almetje > Animaate > Inanimaate

Enç (1994) jih tyrkiske gielle

- (9) Odama birkaç çocuk girdi.
my-room:DAT several children entered
'Grandmothers read the books.'
- a. Ik **kızı** tanıyordum.
two girl:ACC know:1s
'I know two girls.'
- b. Ik **kız** tanıyordum.
two girl:NOM know:1s
'I know two girls.'

Tyrkiske giele

Definijte hierakije: **Pronomen > Nommh > Definite NP
> Indefinijte specifijke NP > Indefinijte ovspecifijke NP**

Hebreiske giele

- (10) a. kaniti et na-sefer etmol
 buy:1s PST OM the-book yesterday
 'I bought the book yesterday.'
- b. kaniti séfer-xad etmol
 bought:1s PST book-one yesterday
 'I bought a book yesterday.'
- c. kaníti séfer etmól
 bought:1s PST book yesterday
 'I bought a book yesterday.'

Hebreiske giele

Definjite hierakije: **Pronomen > Nommh > Definite NP**
> Indefinjite specifijke NP > Indefinjite ovspecifijke NP

Mov goerehtimmie (Kroik, 2016)

- Generatijve grammatihke
- Dihete ietniengiele vïhkeles
- Tjijhtje saemieh meatan orreme

Golme katergorijh

- Definijte NP:h
- Indefinijte Specifijke NP:h
- Indefinijte ov-specifijke NP:h

Goerehtimmiem gaertjiedidh

- DOM barre gelliengiertesne
- Barre ryökttesth objekth mah kaasusem molsedieh, ij subjeekth jallh ovryökttesth objekth.

Inanimaate objeekth aaj kaasush molsedieh

(11) Læjsa **gærjide** veedtjie.

Lisa book:**ACC** P fetch:3s

* 'Lisa fetches books.' (indefinijte)

'Lisa fetches the book.' (definijte)

(12) Læjsa **gærjah** veedtjie.

Lisa book:**NOM** P fetch:3s

'Lisa fetches a book.' (indefinijte)

* 'Lisa fetches the books.' (definijte)

Ij naan DOM aktengiertesne...

- (13) Læjsa **gærjam** veedtjie.
Lisa book:**ACC** S fetch:3s

'Lisa fetches a book.' (indefinijte)

'Lisa fetches the book.' (definijte)

- (14) *Læjsa **gærja** veedtjie.
Lisa book:**NOM** S fetch:3s

'Lisa fetches a book.' (indefinijte)

'Lisa fetches the book.' (definijte)

Ij naan DOM ovryöktesh objeektesne...

(15) Læjsa

dejtie

Lisa

DET:ACC P

aahkide

grandmother:ILL P

gærjam vadta

book:ACC S give:3s

'Lisa gives the grandmothers a book.'

(16) Læjsa

aahkide

Lisa

grandmother:ILL P

gærjam

vadta

book:ACC S

give:3s

'Lisa gives grandmothers a book.'

Ij naan DOM ovryöktesh objeektesne...

(17) *Læjsa

Lisa

dah

DET:NOM P

aahkah

grandmother:NOM P

gærjam

book:ACC S

vadta

give:3s

'Lisa gives the grandmothers a book.'

(18) *Læjsa

Lisa

aahkah

grandmother:NOM P

gærjam

book:ACC S

vadta

give:3s

'Lisa gives grandmothers a book.'

Ij naan DOM subjektesne

- (19) **Aahkah** gærjide luhkieh.
grandmother:NOM P book:ACC P read:3p
'Grandmothers read the books.'
- (20) ***Aahkide** gærjide luhkieh.
grandmother:ACC P book:ACC P read:3p
'The grandmothers read the books.'

Gaertjiedimmien iktedimmie

Daelie vuesiehtamme:

- Animaate ryökttesth objeekth aaj kaasush molsedieh
- Ij naan DOM aktengiertesne
- Ij naan DOM ovryökttesth objeektesne
- Ij naan DOM subjeektesne

Indefinijte specifijke NP...

- ...mij dellie dïhte?

Enç (1994) jih tyrkiske gièle

- (21) Odama birkaç çocuk girdi.
my-room:DAT several children entered
'Grandmothers read the books.'
- a. Ik **kızı** tanıyordum.
two girl:ACC know:1s
'I know two girls.'
- b. Ik **kız** tanıyordum.
two girl:NOM know:1s
'I know two girls.'

Indefinijte specifijke NP saemien gielesne

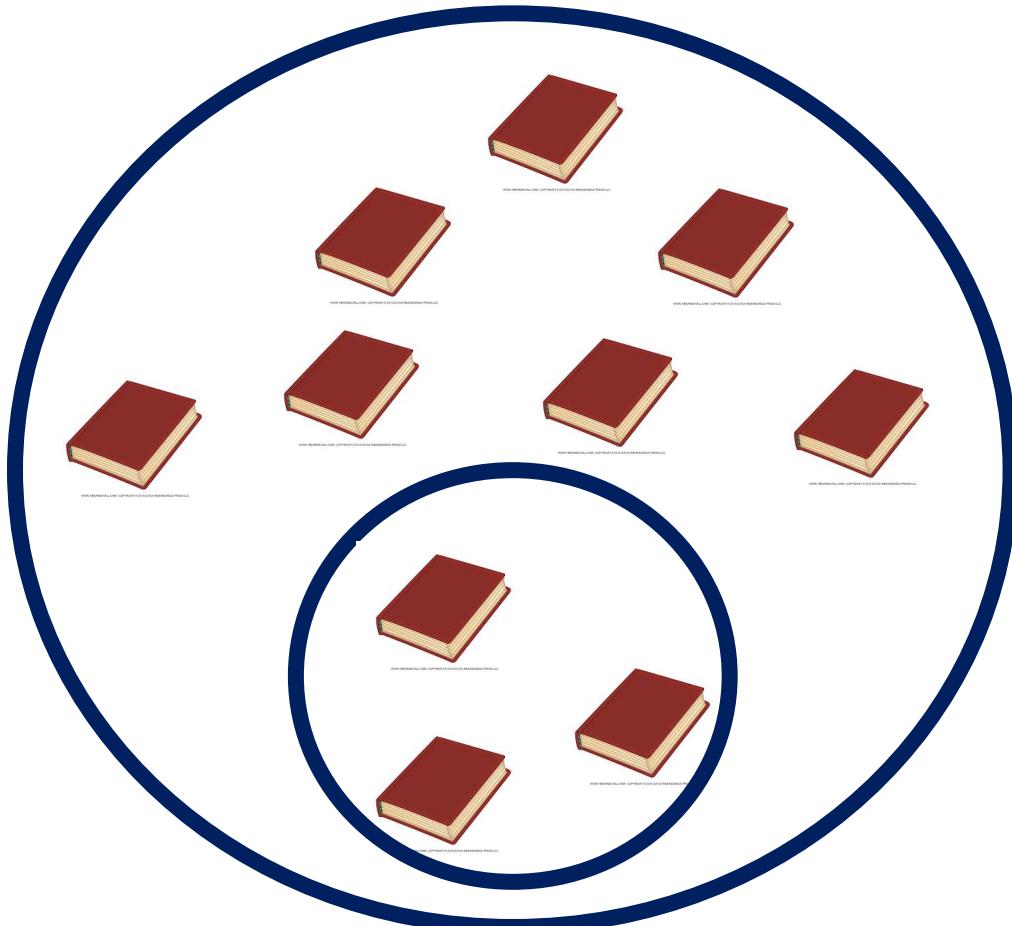
- Mov göökte såårtsh indefinijte specifijke NP:h Ençen (1994) mietie:
 1. Eekeme: Mov (NP)h
 2. Partitijvh: Naakenh dejstie

Indefinjte specifijke

Eekemekonstruksjovne:

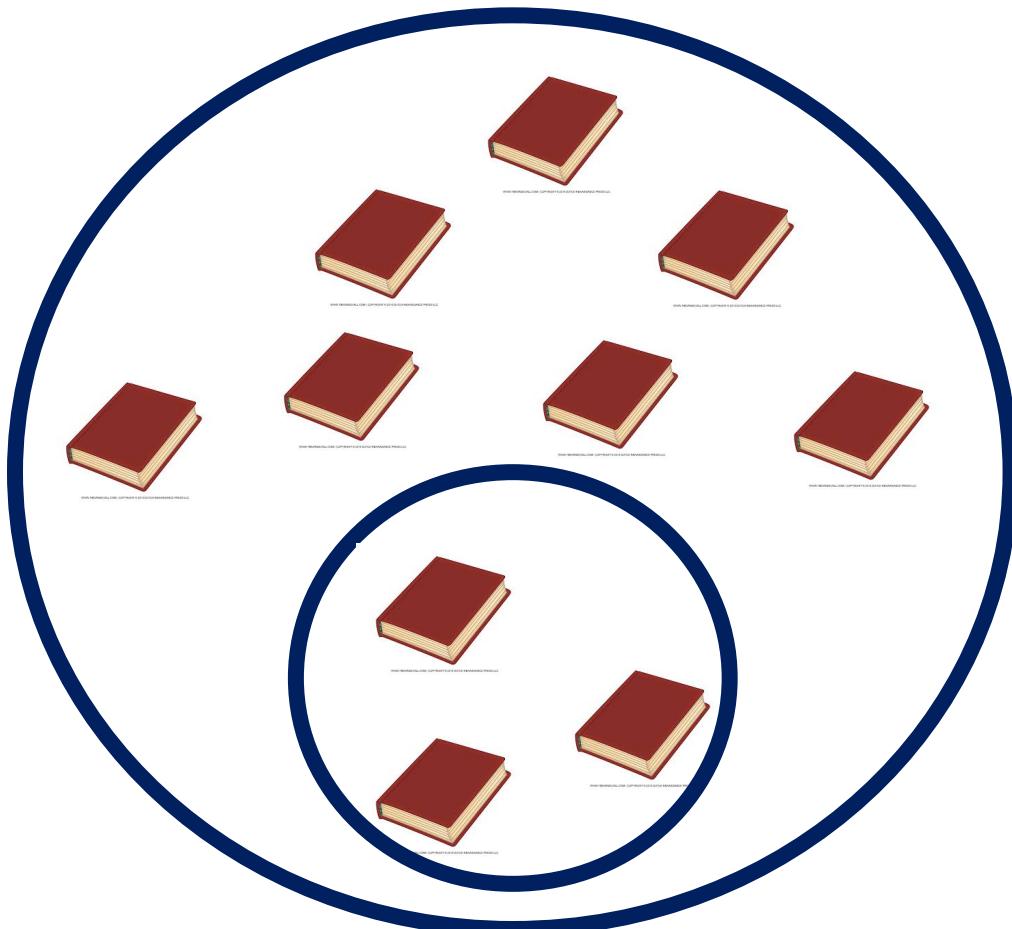
- (22) Manne mov gærja**h** lohkem.
 I my book:**NOM S** read:1s
'I read my books.'

Indefinijte specifieke NP saemien gielesne

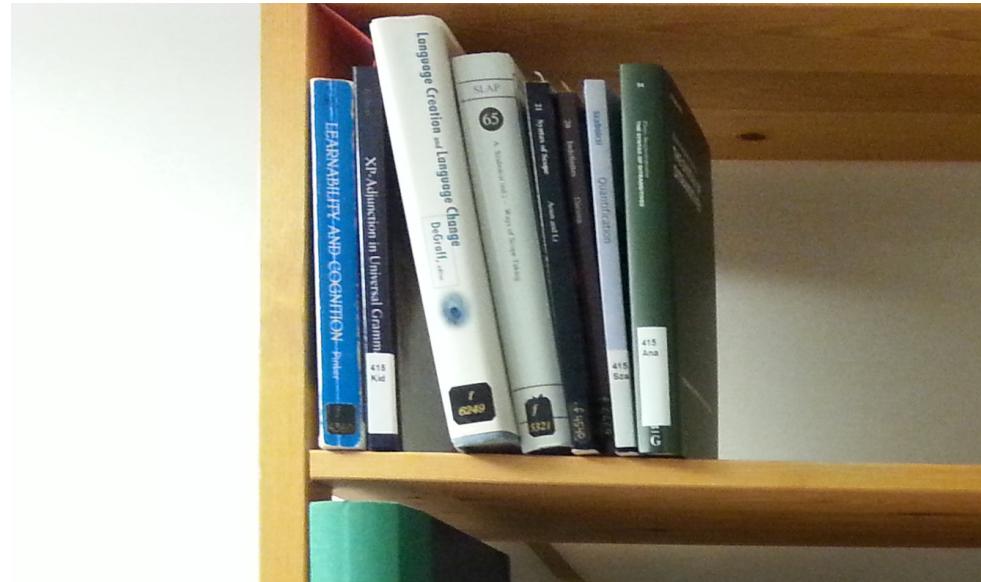

Indefinijte specifieke NP saemien gielesne

- Partitijve konstruksjovne:

Mov hællosne gaektsie gærjah.

1. Manne
naakenidie dejstie
daenbien lohkeme.

2. Manne naakenh
dejstie daenbien
lohkeme.

Mij dejstie bööremes?

RO ackusatijve gelliengierten

- (23) a. Manne gærjide lohkem.
 I book:ACC P read:1s
 'I read the books.'
- b. *Manne mov gærjide lohkem.
 I my book: ACC P read:1s
 'I read some of my books.'
- c. ??Manne naakenidie dejstie lohkem
 I some:ACC P them:ELT P read:1s
 'I read some of them.'
- d. *Manne gærjide lohkem.
 I book:ACC P read:1s
 'I read books.'

RO nominatieve gelliengjerten

- (24) a. *Manne gærjah lohkem.
 I book:NOM P read:1s
 'I read the books.'
- b. Manne mov gærjah lohkem.
 I my book:NOM P read:1s
 'I read (some of) my books.'
- c. Manne naakenh dejstie lohkem
 I some:NOM P them:ELT P read:1s
 'I read some of them.'
- d. Manne gærjah lohkem.
 I book:NOM P read:1s
 'I read books.'

RO ackusatijve gelliengierten jih determinante dan åvtelen

- (25) a. Manne dejtie gærjide lohkem.
I DET:ACC P book:ACC P read:1s
'I read the books.'
- b. *Manne dejtie mov gærjide lohkem.
I DET:ACC P my book:ACC P read:1s
'I read some of my books.'
- c. *Manne dejtie naakenidie dejstie lohkem
I DET:ACC P some:ACC P them:ELT P read:1s
'I read some of them.'
- d. *Manne dejtie gærjide lohkem.
I DET:ACC P book:ACC P read:1s
'I read books.'

RO nominatiive gelliengiertan jih determinante dan åvtelen

- (26) a. *Manne dah gærjah lohkem.
 I DET:NOM P book:NOM P read:1s
 'I read the books.'
- b. *Manne dah mov gærjah lohkem.
 I DET:NOM P my book:NOM P read:1s
 'I read (some of) my books.'
- c. *Manne dah naakenh dejstie lohkem.
 I DET:NOM P some:NOM P them:ELT P read:1s
 'I read some of them.'
- d. *Manne dah gærjah lohkem.
 I DET:NOM P book:NOM P read:1s
 'I read books.'

Adverbialne ektesne

- (27) a. Manne sneehpeslaakan gærjide lohkem.
I quickly book:ACC P read:1s
'I quickly read the books.'
- b. Manne sneehpeslaakan mov gærjah lohkem.
I quickly my book:NOM P read:1s
'I quickly read some of my books.'
- c. Manne sneehpeslaakan naakenh dejstie lohkem
I quickly some:NOM P them:ELT P read:1s
'I quickly read some of them.'
- d. Manne sneehpeslaakan gærjah lohkem.
I quickly book:NOM P read:1s
'I quickly read books.'

Adverbialine ektesne, RO adverbiaalnen Dunnie bieleste (veerben muhteste)

- (28) a. Manne gærjide sneehpeslaakan lohkem.
I book:ACC P quickly read:1s
'I quickly read the books.'
- b. Manne mov gærjah sneehpeslaakan lohkem.
I my book: NOM P quickly read:1s
'I quickly read some of my books.'
- c. Manne naakenh dejstie sneehpeslaakan lohkem
I some:NOM P them:ELT P quickly read:1s
'I quickly read some of them.'
- d. *Manne gærjah sneehpeslaakan lohkem.
I book:NOM P quickly read:1s
'I quickly read books.'

Illedahkh, definijte NP:h

Gosse NP:h gelliegiertesne leah RO:ine dellie:

- Definijte NP:h tjuerieh ackusativem guedtedh.
- Definijte NP:h maehtieh determinantine ektesne årrodh.
- Definijte NP:h maehtieh dovne veerben baalte årrodh jallh adveerben dunnie bielesne årrodh.

Illedahkh, indefinijte specifijke NP:h

Gosse NP:h gelliegiertesne leah RO:ine dellie :

- Indefinijte specifijke NP:h eah maehtieh accusativem guedtedh
- Indefinijte specifijke NP:h eah maehtieh determinantine ektesne årrodh.
- Indefinijte specifijke NP:h maehtieh dovne veerben baalte jih adverbiaalen dunnie bielesne årrodh

Illedahkh, indefinijte ovspecifijke NP:h

Gosse NP:h gelliegiertesne leah RO:ine dellie:

- Indefinijte ovspecifijke NP:h eah maehtieh accusativem guedtedh
- Indefinijte specifijke NP:h eah maehtieh determinantine ektesne årrodh.
- Indefinijte specifijke NP:h tjuerieh veerben baalte årrodh. Eah maehtieh adveerben dunnie bielesne årrodh.

Definjte raajteren mietie

- Definjte raajtere: **Pronomenh > Nommh > Definite NP > Indefinjte specifijke NP > Indefinjte ovspecifijke NP**

Minngemes iktedimmie

- Dihte DOM åarjelsaemien gielesne aaj systeeme.
- Definijte NP gelliengiertesne ackusativem utnieh.
- Indefinijte NP gelliengiertesne eah ackusativem utneih. Seamma jis specifijke vuj ij.

Orrijimmie

- Dihete gaajhke dovne

Refereensh:

- Aissen, J. (2003). Differential Object Marking: Iconicity vs. Economy. *Natural Language & Linguistic Theory*, 21(3), 435-483.
- Bergsland, K. (1994). *Sydsamisk grammatikk* (2. utg. ed.). Karasjok: Davvi girji.
- Bossong, Georg. 1985. *Empirische Universalienforschung. Differentielle Objektmarkierung in der neuiranischen Sprachen*. Tübingen: Narr.
- Danon, G. (2006). Caseless nominals and the projection of DP. *Nat Language Linguistic Theory*, 24(4)
- Diesing, M. (1992). *Indefinites* Cambridge, MA: MIT Press
- Enç, Mürvet (1991). *The semantics of specificity*. *Linguistic Inquiry*. 22 (1): 1–25.
- Karimi, S. (1999). Specificity Effect: evidence from Persian. *The Linguistic Review*, 16(2), 125-142.
- Karimi, S. (2003). On Object Positions, Specificity, and Scrambling in Persian. *Word order and scrambling* (Vol. 4, pp. 91-124).
- Kroik, D. (2016). *Differential object marking in South Saami*. Umeå: Department of language studies, Umeå university.
- Lidz, J. (2006). The Grammar of Accusative Case in Kannada. *Language*, 82(1), 10-32.
- Magga, O. H. & Mattsson Magga. Lajla (2012). *Sørsamisk grammatikk*. Kárášjohkka: Davvi girji.
- Torrego, E. (1998). *The dependencies of objects*. Cambridge, Mass. : MIT Press.
- Wickman, B. (1954). Objektets kasus i pluralis i sydlapskan. *Scandinavica et Fennno-Ugrica / [red. av Dag Strömbäck ...]*. (s. [99]-112).